

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 1/06-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 28. februára 2006 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Jána Lubyho v konaní o sťažnosti JUDr. M. C., bytom N., zastúpeného advokátom JUDr. P. S., N., ktorou namietal porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 23 D 225/04, za účasti Okresného súdu Trenčín, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo JUDr. M. C. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Trenčín v konaní vedenom pod sp. zn. 23 D 225/04 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Trenčín p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 23 D 225/04 konal bez zbytočných prietáhov.

3. JUDr. M. C. n e p r i z n á v a primerané finančné zadosťučinenie.

4. Okresný súd Trenčín j e p o v i n n ý uhradiť JUDr. M. C. trovy právneho zastúpenia v sume 5 302 Sk (slovom päťtisícristodva slovenských korún) na účet jeho právneho zástupcu advokáta JUDr. P. S., N., do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. IV. ÚS 1/06 z 5. januára 2006 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť JUDr. M. C. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Trenčín (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 23 D 225/04.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ zaslal 2. februára 2004 okresnému súdu návrh na prejednanie novoobjaveného majetku po poručiťovi Ing. J. C. (ďalej len „návrh“).

Z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku bolo konanie sp. zn. 23 D 225/04 zastavené. Sťažovateľ zaplatil súdny poplatok v lehote na podanie odvolania.

Podľa sťažovateľa ku dňu podania sťažnosti napriek viacerým telefonickým a písomným urgenciám mu „*nebolo doručené rozhodnutie o odvolaní, a ani predmetné konanie nebolo postúpené príslušnému notárovi na prejednanie*“.

Sťažovateľ sa domáhal, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy rozhodol, že postupom okresného súdu bolo porušené jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných

prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a súčasne žiadal, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prieťahov, vyplatil mu primerané finančné zadost'učinenie v sume 80 000 Sk a priznal úhradu trov konania.

Okresný súd podaním sp. zn. Spr. 1843/05 z 20. januára 2006 doručeným ústavnému súdu 27. januára 2006 predložil k s'ťažnosti vyjadrenie, ktorého súčasťou je aj táto chronológia úkonov okresného súdu:

„Dňa 3. 2. 2004 bol tunajšiemu súdu doručený návrh s'ťažovateľa na prejednanie novoobjaveného dedičstva po poručiťovi Ing. J. C.

Pretože k návrhu na začatie konania s'ťažovateľ nedoložil všetky listiny, na ktoré sa v texte návrhu odvolával, bol uznesením tunajšieho súdu č. k. 23 D 225/2004-71 zo dňa 3. 6. 2004 vyzvaný na predloženie v rozhodnutí špecifikovaných listín. Rozhodnutie bolo s'ťažovateľovi doručené dňa 23. 6. 2004.

Dňa 4. 6. 2004 bol s'ťažovateľ vyzvaný na zaplatenie súdneho poplatku 200,- Sk z návrhu na začatie konania. Výzva bola s'ťažovateľovi doručená dňa 23. 6. 2004.

Dňa 25. 6. 2004 bolo súdu doručené podanie s'ťažovateľa, v ktorom poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. 66/2000, podľa ktorého nemôže byť dôvodom na zastavenie konania nesplnenie si povinnosti navrhovateľa pripojiť k návrhu listinné dôkazy. K tomuto podaniu s'ťažovateľ nepripojil žiadnu z listín, na ktorých predloženie bol vyzvaný uznesením tunajšieho súdu zo dňa 3. 6. 2004.

Dňa 21. 10. 2004 vydal súd uznesenie č. k. 23 D 225/2004-78, ktorým konanie o návrhu s'ťažovateľa zastavil pre nezaplatenie súdneho poplatku. (...) Dňa 11. 11. 2004 bolo do podateľne súdu doručené podanie s'ťažovateľa, na ktorom bol kolkovými známkami zaplatený súdny poplatok z návrhu.

Dňa 24. 11. 2004 bolo súdu doručené odvolanie s'ťažovateľa proti uzneseniu o zastavení konania.

Dňa 15. 4. 2005 vydal súd uznesenie č. k. 23 D 225/2004-84, ktorým uznesenie o zastavení konania zo dňa 21. 10. 2004 zrušil. Rozhodnutie bolo s'ťažovateľovi doručené dňa 4. 7. 2005.

Dňa 7. 10. 2005 požiadal súd Správu katastra v D. o identifikáciu pozemkov, ktoré sťažovateľ uviedol vo svojom návrhu na začatie konania. Vyžiadané doklady boli súdu doručené dňa 1. 12. 2005.

Dňa 16. 1. 2006 poveril súd notára Mgr. M. A., aby ako súdny komisár prejednal novoobjavený majetok po poručiteľovi Ing. J. C.“

Ďalej okresný súd vo vyjadrení k sťažnosti uviedol:

„Skutková a práva zložitost' sporu:

Pokiaľ ide o právnu zložitost' sporu, som subjektívne toho názoru, že vec nie je právne zložitá. Jedná sa o bežný návrh na dodatočné prejednanie dedičstva, ktoré veci patria do bežnej agendy okresných súdov. Rovnako tak skutková zložitost' veci nie je podľa môjho názoru vysoká.

Prekážky postupu konania podľa § 107 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku:

Z predmetného súdneho spisu sp. zn. 23 D 225/2004 som nezistil existenciu prekážok postupu konania podľa § 107 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku.

Prieťahy, ktoré podľa názoru súdu spôsobil sťažovateľ:

Po oboznámení sa s obsahom predmetného súdneho spisu som toho názoru, že v danej veci spôsobil prieťahy konania aj sťažovateľ. Konanie o novoobjavenom majetku poručiteľa je v zmysle § 175x Občianskeho súdneho poriadku návrhovým konaním. Navrhovateľ má tak povinnosť tvrdenia a na ňu nadväzujúcu dôkaznú povinnosť. V návrhu teda musí uviesť skutočnosti, z ktorých vyplýva, že poručiteľ mal majetok, ktorý nebol v pôvodnom dedičskom konaní prejednaný. Na preukázanie týchto tvrdení musí zároveň navrhovateľ označiť alebo predložiť dôkazy. Tvrdenie novoobjaveného majetku poručiteľa musí mať súd preukázané skôr, ako poverí notára, aby ako súdny komisár vec prejednal. Je teda zjavné, že postup sťažovateľa, ktorý k návrhu nedoložil listiny, na ktoré sa odvolával, neprispel k plynulosti konania.

Rovnako tak skutočnosť, že sťažovateľ nezaplatil s podaním svojho návrhu súdny poplatok a súd ho musel na splnenie tejto povinnosti vyzvať, možno hodnotiť ako prieťahy,

ktoré spôsobil sťažovateľ, keďže poplatková povinnosť vznikla sťažovateľovi pri podaní návrhu. Tu poukazujem aj na dobu, ktorá uplynula odo dňa doručenia výzvy na zaplatenie súdneho poplatku sťažovateľovi až do dňa zaplatenia súdneho poplatku, čo bolo skoro 5 mesiacov (od 23. 6. 2005 do 11. 11. 2004).

Prieťahy, ktoré boli spôsobené súdom:

Na základe opisu skutkového stavu som toho názoru, že napriek doterajšej celkovej dĺžke konania zo strany súdu bolo konané dostatočne plynulo a bez zbytočných prieťahov.

Zistenie, či prieťahy možno považovať za zbytočné:

Vzhľadom na predchádzajúce tvrdenie sa k tejto otázke nevyjadrujem.

Iné okolnosti, ktoré mali vplyv na prieťahy v konaní:

Vzhľadom na výslovnú žiadosť Ústavného súdu Slovenskej republiky uvádzanú v iných konaniach neuvádzam skutočnosti týkajúce sa zaťaženia tunajšieho súdu a jeho jednotlivých sudcov.

Zároveň si dovoľujem navrhnúť, aby Ústavný súd Slovenskej republiky v prípade, že napriek tomuto stanovisku zistí v konaní sp. zn. 23 D 225/2004 prieťahy zavinené tunajším súdom, sťažovateľovi s ohľadom na uvádzané skutočnosti nepriznal finančné zadosťučinenie.“

Podaním doručeným ústavnému súdu 21. februára 2006 sa právny zástupca sťažovateľa vyjadril k stanovisku okresného súdu, v ktorom s tvrdeniami okresného súdu nesúhlasil a uviedol:

„Napriek tomu, že sa jedná o právne jednoduchú vec, okresnému súdu trvalo skoro 5 mesiacov, kým až 15. 04. 2005 svojím rozhodnutím uznesenie o zastavení konania zrušil. Toto uznesenie malo byť doručené (podľa vyjadrenia predsedu Okresného súdu v Trenčíne) až 04. 07. 2005, teda skoro o ďalšie tri mesiace neskôr.

V danej veci sa podľa Okresného súdu v Trenčíne dopustil aj sťažovateľ prietáhov v konaní. S týmto sa tiež nemôžem stotožniť. Súd napriek tomu, že sám mohol vykonať dokazovanie, čo aj neskôr urobil, najprv vyzýval sťažovateľa, aby dokázal svoje tvrdenia. Som toho názoru, že podaný návrh bol dostatočne podložený a súd si týmto iba neodôvodnene uľahčoval svoju prácu. V rámci dedičského konania o novoobjavenom majetku v drvivej väčšine prípadov vykonáva identifikáciu predmetného majetku až súdom poverený notár.

V tomto prípade bol notár poverený až 16. 01. 2006, teda po prijatí sťažnosti môjho klienta na Ústavnom súde Slovenskej republiky a skoro dva roky po podaní návrhu na súd.

Vzhľadom na uvedené považujem tvrdenia predsedu Okresného súdu v Trenčíne za neopodstatnené a zmätočné, keďže aj vo svojej odpovedi zo dňa 09. 06. 2005 sťažovateľovi oznámil, že v konaní dochádza zo strany Okresného súdu v Trenčíne k neodôvodneným prietáhom v konaní z objektívnych dôvodov v dôsledku nepriaznivého stavu na dedičskom oddelení uvedeného súdu. Podľa súčasnej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky takáto skutočnosť odôvodňuje podanie ústavnej sťažnosti.

Pol roka potom svoj názor zrazu zmenil a prietáhy v konaní zdôvodnil správaním sa sťažovateľa.“

Obsah spisu okresného súdu potvrdzuje úkony uvedené v jeho vyjadrení z 20. januára 2006, a preto ústavný súd poukazuje len na úkony uvedené v tomto vyjadrení, ktoré považuje za preukázané.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov...“.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého akonáhle sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 247/03, II. ÚS 27/05) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu.

1. Ústavný súd zo súdneho spisu okresného súdu zistil, že pred okresným súdom prebieha konanie o dodatočné prejednanie dedičstva.

Ústavný súd sa stotožňuje s názorom okresného súdu, že *„pokiaľ ide o právnu zložitosť sporu (...) vec nie je právne zložitá. Jedná sa o bežný návrh na dodatočné prejednanie dedičstva, ktoré veci patria do bežnej agendy okresných súdov“*. Taktiež skutková zložitosť veci nie je podľa vyjadrenia okresného súdu *„vysoká“*.

2. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných prietahov v napadnutom konaní, bolo správanie sťažovateľa ako účastníka súdneho konania. Z obsahu spisu okresného súdu, ako aj z jeho vyjadrenia vyplýva, že aj sťažovateľ svojím správaním čiastočne prispel k spomaleniu konania. Podľa okresného súdu na plynulosť jeho konania mala vplyv skutočnosť, že sťažovateľ *„k návrhu nedoložil listiny, na ktoré sa odvolával“*. Taktiež *„skutočnosť, že sťažovateľ nezaplatil s podaním svojho návrhu súdny poplatok a súd ho musel na splnenie tejto povinnosti vyzvať“*, označil okresný súd ako *„prietahy, ktoré spôsobil sťažovateľ“*. Zároveň poukázal na obdobie od 23. júna 2004, keď bola sťažovateľovi doručená výzva okresného súdu na zaplatenie súdneho poplatku, do 11. novembra 2004, keď sťažovateľ zaplatil súdny poplatok.

Z obsahu súdneho spisu vyplýva, že sťažovateľ nezaplatil súdny poplatok, ktorý bol splatný dňom podania návrhu [§ 5 ods. 1 písm. a) zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov]. Neurobil tak ani na výzvu okresného súdu zo 4. júna 2004, ktorá mu bola doručená 23. júna 2004. Súdny poplatok sťažovateľ zaplatil až 11. novembra 2004, keď mu deň predtým bolo doručené uznesenie okresného súdu č. k. 23 D 225/04-78 z 21. októbra 2004 (ďalej len *„uznesenie o zastavení konania“*), ktorým okresný súd zastavil konanie pre nezaplatenie súdneho poplatku. Zároveň 24. novembra 2004 sťažovateľ podal odvolanie proti uzneseniu o zastavení konania a žiadal toto uznesenie zrušiť a pokračovať v konaní. Ústavný súd sa prikláňa k názoru okresného súdu, že nezaplatenie súdneho poplatku a správanie sťažovateľa v súvislosti s nereagovaním na výzvu okresného súdu

na jeho zaplataenie sú okolnosti, ktorými sťažovateľ prispel k vzniku priedahov v predmetnom konaní.

3. Posledným kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným priedahom, bol postup okresného súdu.

Okresný súd jednoduchý úkon spočívajúci vo výzve na zaplataenie súdneho poplatku vykonal po štyroch mesiacoch od podania návrhu, hoci je to procesná podmienka, ktorej nedostatok sa musí odstrániť z úradnej moci (§ 103 OSP).

Ďalej okresný súd uznesením č. k. 23 D 225/04-84 z 15. apríla 2005 (ďalej len „zrušujúce uznesenie“) síce zrušil uznesenie o zastavení konania, avšak toto bolo odoslané sťažovateľovi až 13. júna 2005 a doručené mu bolo 4. júla 2005. Z uvedeného vyplýva, že od podania odvolania sťažovateľa proti uzneseniu o zastavení konania do odoslania zrušujúceho uznesenia sťažovateľovi uplynulo viac ako 6 mesiacov.

Nasledujúci úkon po zrušení uznesenia o zastavení konania 15. apríla 2005 vykonal okresný súd 7. októbra 2005, t. j. po takmer 6 mesiacoch, keď vyžiadal doklady od Správy katastra D. a Správy katastra R.

Po doručení príslušných dokladov okresný súd 16. januára 2006 poveril príslušného notára, aby ako súdny komisár prejednal novoobjavený majetok.

Vychádzajúc z uvedeného dospel ústavný súd k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní, ktoré je na ňom vedené pod sp. zn. 23 D 225/04, došlo k zbytočným priedahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Pretože ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priedahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy okresným súdom, prikázal mu,

aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľ domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy „Ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie“.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'účinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“. Podľa § 56 ods. 5 citovaného zákona ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'účinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ v sťažnosti žiada aj o priznanie primeraného finančného zadost'účinenia v sume 80 000 Sk, čo odôvodňuje tým, že „*nečinnosťou súdu mi vznikla nemalá ujma, keďže sa jedná o pozemky (lúky, pasienky, lesy) (...)*“, a ďalej uvádza, že nemá „*možnosť s týmito pozemkami disponovať a požívať z nich úžitky*“.

Ústavný súd považoval v posudzovanom prípade za dostatočnú ochranu pred porušovaním základného práva sťažovateľa to, že v konaní bola po podaní sťažnosti vec vzápätí postúpená notárovi, aby ako súdny komisár prejednal novoobjavený majetok, pričom zohľadnil postup sťažovateľa v konaní, ktorým taktiež nie v zanedbateľnej miere prispel k doterajšej dĺžke konania, ako aj samotnú doterajšiu dĺžku konania. Preto mu ústavný súd nepriznal primerané finančné zadost'účinenie.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. P. S. Ústavný súd pri priznaní trov konania vychádzal z výšky priemernej mesačnej mzdy

zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2004, ktorá bola 15 008 Sk. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a spísanie sťažnosti a jej podanie) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) vo výške 2 501 Sk (za jeden úkon právnej služby) a 2 x 150 Sk režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky). Úhrada bola priznaná v celkovej sume 5 302 Sk.

Úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. februára 2006